

Новели для нецілованих дівчат

КУПИТИ

Про книгу

У цій книжці зібрано лише тексти, написані авторкою «від руки» (без комп'ютера). І хоча за жанром і тематикою ця збірка подібна до книжки «Повії теж виходять заміж», вона дивним чином відкриває інші виміри людських стосунків.

Євгенія
КОНОНЕНКО

НОВЕЛИ для нецілованих дівчат

А. Копьовіч

Анотація

У цій книжці зібрано лише тексти, написані авторкою «від руки» (без комп'ютера). І хоча за жанром і тематикою ця збірка подібна до книжки «Повії теж виходять заміж», вона дивним чином відкриває інші виміри людських стосунків.

У неділю рано

Замкнеш за мною двері, — свекруха, як завжди, потрусила її за плече. Ні, щоб розбудити свого дорогоцінного сина.

— Зараз, — сонно відповіла вона.

Свекруха попленталася до виходу, вона байдуже перелізла через «дорогоцінного», одягла халата, замкнула за старою і не повернулася до теплого ліжка, а сіла на кухні, причинивши за собою двері.

Стрілка годинника ще не доповзла до сьомої. За вікном жодних ознак ранку. Ліниво сунуть порожні трамваї. З очей на щоки повільно виходять солодкі нічні сльози. Дорогоцінний чоловік і син спатимуть до десятої.

Тоді ж свекруха повернеться з базарів. Щонеділі вона обходить провідні ринки міста Києва.

З Лук'янівського їде на Житній. Потім на Бессарабський. Потім — на Володимирський. До середини свекруха буде згадувати, як базарювалося минулої неділі. Далі мріятиме, як і куди піде наступної. Ключа свекруха не бере. Щоб зайвий раз підкреслити: тут вона не прописана. Значить — не хазяйка. А отже, ключа не возьме.

Хай хазяйка і запірає за нею.

Так сталося, що відтоді, як батьки з молодшим братом отримали нове помешкання, а цю квартиру-трамвай залишили дочці з родиною, свекруха майже постійно живе у них.

— Принаймні говоритиме з малим українською, — сказав дорогоцінний.

Мову, якою говорила свекруха, важко було назвати українською. Але іноді вона забирала малого з садочка, готувала

обіди і дуже не хотіла їхати до свого райцентру, де верховодив буйний зять із села.

— Ой, людоньки, з ума зійшов світ, не в ту сторону земля вертиться, — скаржилася свекруха бабам-сусідкам у подвір'ї, а ті співчутливо хитали головами. — Ну, де ви бачили таке?

Свекруха в приймах! Хіба так може дом стояти на своєму місці? Я їй кажу: чом ти так грубо картоплю чистиш? ти її садила? ти її копала? ти біля неї догори задом стояла? А вона мені відповідає: «Зараз радіація, навіть по телевізору кажуть побільше зрізати з картоплі!» Ось так!

Яке вже тут уваження до старших!

Але насправді свекруха була дуже задоволена своїм життям. Єдине, чого їй бракувало для повного щастя, — маленької дрібнички, штампика у паспорті.

— Ось тут ув інституті можна було б встроїтися діжурною, день робиш, три вдома — і жива копійка, от тільки треба тее діло...

А невістка ніяк не розуміла «того діла», мовляв, не бідуємо, навіщо старій людині йти працювати, і як там її дім у райцентрі, чи не час навідати дочку й зятя... Свекруха надовго припиняла розмови про «тее діло», бо що як взагалі доведеться повернутися до буйного зятя, а в неділю ходити не на Сінний або Лук'янівський, а на місцевий «Урожай», де хоч і всі знакомі, але і товар не той, і честь не та... Отак усі залишалися при своєму. Гуділи за вікном трамваї, здригалася від їхнього гуркоту квартира, серед буднів миготіли свята, нудніші за сірі будні. Щонеділі свекруха ритуально обходила базари, дорогоцінний спав до очманіння, а вона сиділа на самотній кухні, слухала трамваї за вікном.

Вона щільніше притулила двері кухні, клацнула магнітофоном. Захрипіли пісні її юності.

То була, так би мовити, допетрівська епоха — дорогоцінного звали Петро. Музика прогнала рештки сонної млості. Трамваї стали ходити частіше. Дорогоцінний почав крутитися, іще вилізе невиспаний і злий — іноді буває таке. Вона вимкнула магнітофон, озирнулася на двері, присіла навколішки і витягла із кухонної шафи зошита, що лежав за банками з торішнім варенням. Почала гортати сторінки, списані її рукою. На деяких аркушах було лише по два, а то й по одному рядкові...

Ці патьоки на склі у холодній осінній імлі...

— Боже мій, яка каламуть, — тихо вимовила вона, підводячи очі вгору.

Декілька років тому, ще як чекала малого, прийшла вона додому з дощу, з несподіваної запаморочливої свіжості, і відразу сіла до столу й написала:

*Під дощем п'янкіші парфуми,
Під дощем збентежені думи...*

Дорогоцінний чоловік зім'яв клаптик паперу, на якому вона це написала, і запхав його їй до рота. Потім він, звичайно, перепрошував і три дні не дозволяв дружині самій взувати черевики, але відтоді присмак кулькової ручки виникав завжди, коли образи починали кружляти навколо, як тропічні метелики, коли у вухах шумів далекий відгомін вселенського вітру...

Сьогодні, недільного ранку, вселенський вітер мовчав. Деся він шумів, плакав чи сміявся, але її душа не сприймала тих сигналів. А одного вечора вони стали такими сильними, що вона не витримала, почала щось писати на аркушику біля телефонного столика. Дорогоцінний схилився їй через плече:

— Ой, які ми таланови-и-иті!

З того часу вона добре знає: для вселенського вітру є тільки недільний ранок. Коли і дорого цінний хропе, і малий спить, а непрописана свекруха приймачка об'їжджає київські базари.

Коли батьки отримували квартиру, мати сказала їй:

— Живи як знаєш, дочко, тільки не прописуй свекрухи. Це зіб'є баланс не на твою користь. І вона балансувала. Вона пам'ятала все. І як дорогоцінний навмисне відбив ручку від однієї з чашок кухонного сервізу, щоб виділити свою, бо ж бажано, щоб її ніхто не чіпав. Як, незадоволений подушкою, котру йому вділили в Києві, привіз для себе особливу, від бабусі з села, як серед ночі тяг з-під голови дружини ту подушку.

Але життя неслося, мов автобус-експрес, без пауз і зупинок. Свекруха з малим спали у другій кімнаті, а вони з дорогоцінним розкладали софу в першій, такій собі вітальні. Вночі свекруха сунула, як вона казала — «до вітру», саме тоді, коли дорогоцінний згадував, що в нього є дружина.

— Куди ти прешся? — кричав син, а мати бурчала, що вони з небіжчиком ходили з цим ділом до клуні.

— Нема чого любитися з небіжчиками, — це була відповідь невістки, що дуже подобалася дорогоцінному. Йому було байдуже, чи шанує дружина його матір. Аби лиш вчасно надавали всі елементи комфорту. По вікнах текли сірі осінні сльози, гуділи й дзеленчали трамваї, приглушуючи або підсилюючи сигнали вселенського вітру.

Але й крізь той морок пролетів вогняний метеор. У Рибіної був день народження. Вони з дорогоцінним завжди ходили до неї. Рибіна жила так, як хотіла, а не так, як було треба. Носила просторі светри й вузькі штани, фарбувала волосся в різні кольори, розлучалася, знову виходила заміж або ж брала незаконні шлюби.

Дорогоцінний любив ходити до Рибіної на день народження, щоб потім із почуттям власної переваги лаяти спосіб її життя. Але того року в Клубі трамвайників крутили «Пана Володійовського». Лише один день. І вони домовилися, що вона

підє до Рибіної сама. У неї, як завжди, повно люду і, як завжди, склад гостей був на дев'яносто відсотків не той, що минулого року.

— Має прийти Марчелло, — сказала Рибіна гордо. Прийшов звичайний хлопець у светрі й джинсах. Аж ніяк не схожий на відомого актора.

Навряд чи в нього було таке химерне ім'я. Може, то якась варіація прізвища. Яке його справжнє ім'я? Вона так і не довідалася.

Вони говорили весь вечір. Рибіна вирвалася з обіймів рудого стоматолога, нахабно сіла між нею і Марчелло. Але вони все одно продовжували свою розмову то через спину, то через груди Рибіної. Їм додому в один бік. Пройшов сильний дощ. Марчелло взяв її на руки, щоб перенести через мокрий брук, і не витримав — опустив просто в калюжу. Це трапилось неподалік його дому. Пішли до нього сушити взуття. Вони опинилися вдвох у його помешканні. У кімнаті розкидані жіночі та дитячі трусики. Але хіба це мало значення, якщо в його шафах стояли її улюблені книжки. Такі, які купували її батьки, і такі, про які вона лише мріяла. Вона зупинилася біля полиці поезії. Він підійшов до неї.

— Ти знаєш, якось у читальній залі в одній книжці я надібав вірша, написаного на жовтій перфокарті. Всього три строфи. Я його взяв, іноді читаю. Де ж це він?...

Вона почала читати:

*Любов пройшла. Її і не було.
Але співали вулиці, співали,
І сутінки бульварам пасували,
І людям легко дарувалось зло.
Приголомшений, він поклав їй руки на плечі.
Але шумів незрозумілий хміль,
І в клептик над колодязем подвір'я
Не влазило розпластане сузір'я,
І альфу зачіпав холодний шпиль.*

Він намагався поцілувати її, вона не дозволяла, він цілував її очі, щоки, вушко. Глухо і незнайомо звучали строфи, вперше прочитані вголос:

*Але щасливо мружились огні
У свіжому бузковому тумані,
І хтось незримий грав на фортеп'яні
У неприкаяній височині.*

Потім вони поцілувалися. А потім сталося й усе інше, бо ж обоє були дорослі люди, які все на світі знають. У сусідній кімнаті горіло світло. У вікно зазірав ліхтар із вулиці.

*В непевному невірному світінні
Любилися на стінах наші тіні,
Та то були не ми, зовсім не ми.
А ми вели свою палку розмову,
І тіні затихали поступово
В обіймах неспокійної пітьми.*

Ці рядки склалися давно. Той вечір не міг не увічнитися бодай у кухонному зошиті. Але все це не те... Боже мій, як швидко летить час!

Це було три, ні, майже чотири місяці тому. Як він живе? Чи він, як і її дорогоцінний, поспішає додому, щоб смачно наїстися

й вигідно вмотитися на софі? А вранці власниця розкиданих по хаті трусиків байдуже перелазить через нього, іде готувати сніданок своєму сімейству.

Чи згадує він день народженні Рибіної й те, що було потім?... Як швидко біжить час. Трамваї вже загасили свої вогні. Стрілка переповзла дев'яту. Скоро повернеться свекруха.

У ванні потекла вода. Дорогоцінний почав натхненно сякати. Скоро крутитиме каву. У них нема електричного млинка. Дорогоцінний крутить каву вручну, вважає, що надзвичайно прислужується родині, віддаючи їй силу своїх м'язів. Прокинувся малий.

— Мамо! Куди бабуса закинула мої капчики?

Вона пішла шукати синові капчики. А от і свекруха повернулася.

— На Лук'янівці кури були по дев'ять, але такі — нема на що дивитись. Взяла на Житньому по двінадцять. Добре, що взяла. Шось підказало: бери січас. Бо на Бісарабці такі самі були по п'надцять. А капусту взяла на Бісарабці. Петрику, попробуй капусту.

— Що ти до мене лізеш зі своєю капустою?

Хіба не бачиш, я кофе кручу? — обурился дорогоцінний. — Іди ти зі своїм кохве, — образилася свекруха.

Режим

Режим не писався. Хоч сядь та й плач, хоч стоячи реви. Годину тому в його двері постукала сусідська мала:

— Дядю сусіде, вас до телефону.

Дзвонив його колишній однокурсник, а нинішній начальник Тосик Войтенко.

— На завтра треба режим.

— Де ти був раніше?

— Дуже треба! Завтра Ліза швиденько надрукує. А ти підеш далі хворіти. Ти ж у нас один пишеш режимами.

— Який має бути обсяг?

— П'ять шість сторінок машинопису.

— Навіщо такий великий?

— Дирекція вимагає. Ти долий туди побільше лаків і смол!

— Режим займає дві три сторінки.

— Це замало. Ти ж знаєш, вони там усі дурні.

Повторюй одне і те саме, тільки різними словами. І не забувай про техніку безпеки.

Він повернувся до своєї хати, сів на стілець біля торшера. Режим не писався. За вікном спинився автобус. Гучно заскреготіли гальма.

Якщо він зараз збереться і вийде, то встигне на цей же автобус, щойно той об'їде масив. Він хутко одяг пальто, замотався шарфом, схопив жовтий портфель і вийшов на зупинку.

Надворі пронизливий вітер. А в автобусі тепло. Жовте автобусне крісло зручніше, ніж його стілець біля торшера. Автобус напівпорожній.

Незліченні люди, які прагнуть чимшвидше дістатися своєї софи, дивана чи кушетки — і залягти, і щоб ніхто не бачив, а головне, щоб нікого не бачити, — їдуть якраз у зворотному напрямку, на масив. А з масиву майже ніхто не їде. Автобус летить швидко і легко. За вікном до запаморочення пульсують вогні й темрява.

Маючи деяку фантазію, можна уявити себе за кермом власної машини. Тікають ґрати мосту, і небо синьо-чорне. І тільки вирізана з фанери силуета правого берега підсвічується неприродним червоним сяйвом.

Кав'ярня ще відчинена, але кави нема.

— Беріть напиток, — каже дівчина біля прилавку. Він бере «напиток», сідає біля столика, виймає папери з жовтого портфеля. Темно, але саме в такій напівтемряві найкраще пишеться...

Так... Технологічна операція... Необхідне обладнання... Скільки режимів, звітів і статей для якихось вісників було написано тут! Каву варила Сіма. З грацією, іноді притаманною дуже огрядним жінкам. Раніше Сіма викладала у харчовому ПТУ. Потім зібралася їхати, але не встигла, потрапила у «відмову». «Відмовники» не мали морального права працювати з радянською молоддю. Сіма пішла у радянську торгівлю. Варила каву з пінкою в палець завтовшки.

«Подвійна половинка» у неї була потрібною, а то й почетвереною. Принаймні для нього. Може, ще для якихось завсідників. І навіть коли апарат «OMNIA» прикрашав фатальний напис «КАВИ НЕМА», Сіма видобувала чашечку для нього. Часом він сидів за столиком уже після закриття, дописуючи якийсь звіт або занотовуючи щось зі свого життя. Саме тоді він працював над першою частиною «До тридцяти років на розкладачці». Друга частина мала називатися «А життя минуло». Сіма «робила» касу, розповідала про себе, про

двоюрідну сестру Елю, яка вже була там, чи про сина Люсика, що його не прийняли до МГУ, бо він знав більше, ніж викладачі, а тепер зібрався женитися, а вона — уявіть собі! — з Житомира! А він слухав Сіму, думав про своє, щось писав і мріяв про власний куток. От буде в нього власна кава на піску, запрошуватиме на чашечку друзів, яких нема. Тоді він винаймав кімнату — не кімнату, а щось таке, де не можна було стати на повний зріст. Це було в грандіозній комуналці, що на Великій Житомирській. Його хазяйка, крім кімнати, де мешкала сама, мала на кухні дві комори, без вікон, одну під одною. Нижню вона здавала іншому інженерові. До горішньої слід було підійматися дерев'яними сходишками. У туалеті було шість лампочок і, відповідно, шість вимикачів. Він пам'ятає свій дитячий захват, коли вмикав усі шість!...

Потім йому підвищили зарплатню і він знайшов собі трошки краще житло. Але все одно не поспішав «додому». Сидів у Сіми або в іншій кав'ярні, навіть якщо не було кави. Чужі розмови залазили між рядками книг, що їх він читав, грала музика, то приємна, то не дуже, писалися статті, режими і книга про життя.

Почали «випускати». Сіма поїхала. Коли вони прощалися, виявилось, що Сіма навіть не знала, як його звуть. А сама до себе називала «жовтим портфелем». Після неї у кав'ярні з'явилися гарненькі стрункі дівчата. А він сумував за величезною Сімою. І навіть коли у тридцять вісім років нарешті отримав свої 17,3 кв. м, кухня 8,5 кв. м, однаково вечорами сидів у місті, не поспішаючи до своєї порожнечі. Їхав додому тільки після вечірньої хвилі години пік...

— Молодий чоловік, кафе закривається.

Режиму було написано дві сторінки. До техніки безпеки він іще і не добрався. Боже мій, який ранній холод. У холодному повітрі — як і десять, і двадцять років тому — пахне парфумами та чужим щастям. Гарні жінки вже повбиралися в шубки. А в

нього єдина надія на кафе «Труба», що на Хрещатику. Там варять каву до пів на дев'яту. Він зиркнув на годинника і швидко пішов униз.

— Більше черги не займати! — Він таки приречено вистояв чергу. У «Трубі» галас і регіт.

— Мужчина, я попереджала.

Він проковтнув слину і вийшов із кав'ярні зі своїм жовтим портфелем. У вухах свистів вітер.

Далі він рухався «на автопілоті». Отямився вже у вагоні метро, коли за вікнами поплив бежевий мармур. Куди це він? А куди ж іще, коли зачиняють усі кав'ярні. Наступна його зупинка.

Під склепінням залізничного вокзалу реве багатоголосся. Він уже знає цей ефект: іноді сума какофоній дає несподівану гармонію. У гуркоті він уже розрізняє скрипки і труби. Піднявся сходишками до зали чекання. Знайшов місце у дерев'яному кріслі. Витяг папери із жовтого портфеля. Ліворуч спить типовий волоцюга.

Праворуч не спить типова нещасна жінка з трьома дітьми без чоловіка. Кудись їдуть. Сиділи б удома. «Поїзд номер сто вісімдесят вісім подано...» Так, що у нас? Зміст технологічного процесу. Просочування паперу... Температура за зонами у сушильній камері...

По залі ходить міліціонер. Поглядає на його сусіда зліва, що хоче вмотитися у нього на плечі. Він спокійний: пристойне пальто і хоч якось випрасувані штани — то вже гарантія, що перевіряти документи не будуть... «В умовах застосування карбамідоформальдегідної смоли токсичність визначається вмістом в її складі формальдегіду, який виділяється під час просочування та сушіння...»

Сусід зліва прокинувся.

— Хочеш пива? Ти, я бачу, ентелегент.

Що йому ще лишилося? Техніка безпеки.

Змінюються люди поряд. Нещасна жінка з клунками й дітьми вже зникла. На її місці підмальовує губи інша. Теж нещасна, але по-іншому.

— Мужчина, допоможіть застебнути ліфчик.

— В мене нема грошей.

— Тим хуже для вас.

«До роботи на просочувально сушильно-лакувальній установці допускаються оператори, які склали іспит кваліфікаційній комісії...»

— Поїзд «Москва — Жмеринка» прибуває на восьму колію! — Жмеринський поїзд привозить ранок. Знову він прийде на роботу неголений.

Зате з режимом. Хвилиночку! Як же він потрапить на роботу? Він же не взяв перепустки.

Дійсно, у жовтому портфелі її нема. Так, останнім часом він ходив на службу з текою.

Він набрав телефон Тосика.

— Я режим написав. Але забув перепустку.

Ти мене проведеш чи забереш папери біля прохідної?

— Якого біса? Ти мені перебив...

— Нічого я тобі не перебив. У такий час цим не займаються.

— Наче ти розумієшся на цих справах! — Колись і він був одружений, декілька місяців.

Колишня теща повторювала мало не щодня:

— Ти маєш бути завжди вдячний, що потрапив у таку сім'ю! З вулиці, з вокзалу, з їдалень прийшов до таких людей! Такого рівня! — теща була кандидатом філологічних наук. Захистила дисертацію з художніх особливостей письменника Багмута. І, незважаючи на високий інтелект, фантастично пекла пиріжки, від яких його безпідставно нудило, як вагітну на третьому місяці. Одного разу він після роботи пішов до пельменної на розі Паризької Комуни. Звичайно, то була не домашня печеня,

але пельмені все-таки мали смак свободи, а пиріжки й крученики — смак рабства. Потім увесь вечір просидів у Сіми. Він пам'ятає той вечір. Так закінчився його нетривалий шлюб.

— Режим тобі надо чи ні?

— На скільки сторінок? — Тосик остаточно прокинувся.

— На сім. Карбомідоформальдегідна смола кипить, як у пеклі.

З Тосиком домовилися про зустріч біля прохідної. Тепер він іде до смердючого вокзального бухвета.

— Поїзд «Ковель — Москва» прибуває на шосту колію! Нумерація вагонів з хвоста поїзда!

1992

Рожеве світло на зупинці

Рожеве світло ніжно точилося в синій мряці.

Коли він дивився на нього знизу, завжди думав: чому світло у вікні має такі барви? то такі фіранки? чи абажур? А там, нагорі, забував про все на світі. Світло гасло, горіли свічки або химерний світильник.

— Ти б не кохав мене так палко, якби я не мешкала у такому зручному місці.

— До тебе я поїхав би й до Америки.

— До Америки, може, й поїхав, а на околицю міста — нізащо.

Вона любила пускати шпильки, коли він цілував пальчики на її ніжках. Часом він ішов до неї з думкою більше не повертатися. Але рожеве світло на зупинці вабило й тягло до себе і він набирав її номер, не відводячи погляду від рожевого вікна вгорі, домовлявся про наступні зустрічі, й радість передчуття мала ті неймовірні барви, яких не мало саме побачення.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ